SENTINȚA JUDECĂTOREASCĂ – ACTUL FINAL AL APRECIERII PROBELOR

VERDICT – FINAL ACT REGARDING THE ASSESSMENT OF THE EVIDENCE

Lupașco Lilia,
Școala Doctorală de Științe Juridice, USM

In the criminal procedural law of the Republic of Moldova, the court sentence is regulated in different contexts and with various names. The sentence is adopted in the name of the law. The adoption of the sentence in the name of the law increases the degree of authority of this act, as well as the responsibility of the judge in connection with the pronouncing of an unfounded decision. In this connection, it was mentioned that the sentence issued in the name of the law is, in fact, similar to the law in terms of obligation for the persons it concerns.

The court sentence is the act of final synthesis of all the legal norms that were applied by the subjects of the criminal case in all the stages through which it passed. In these stages, the court forms its personal opinion with reference to all the evidence collected during the criminal case. Despite the fact that sometimes the judge's point of view may differ from the opinion of the other members of the panel, the main task is for the evidence to be assessed objectively.

In the sentence, the court will highlight the reasons that determined the admission or rejection of the evidence, administered by both the prosecution and the defense, having the obligation to assess the entire evidence.

Keywords: criminal trial, assessment of evidence, commissioning, judicial investigation, preliminary hearing, sentence.

Introducere. După încheierea dezbaterilor judiciare și a ultimului cuvânt al inculpatului, instanța de judecată purcede la etapa deliberării și la etapa adoptării sentinței. În cadrul deliberării, judecătorul elaborează sentința recurgând la un complex de acțiuni analitice iar la etapa adoptării sentinței, judecătorul conferă sentinței forma prevăzută de norma procesual penală.

Conform art.384 din Codul de procedură penală, sentința se adoptă în numele legii. Adoptarea sentinței în numele legii sporește gradul de autoritate al acestui act, precum și responsabilitatea judecătorului în legătură cu pronunțarea unei hotărâri nefondate. În legătură cu aceasta, s-a menționat că sentința emisă în numele legii este, de fapt, similară legii sub aspectul obligativității pentru persoanele pe care le vizează [1, p.360].

Pe măsură ce studiem literatura juridică de specialitate, putem constata că fiecare autor care abordează tematica sentinței judecătorești, înaintează o definiție

proprie. Analizând totalitatea materialului doctrinar pe acest segment de cercetare, putem să evidențiem următoarele definiții ale sentinței.

Sentința judecătorească este actul de sintetizare finală a tuturor normelor legale ce au fost aplicate de către subiecții cauzei penale în toate etapele prin care a trecut aceasta. Prin intermediul hotărârii judecătorești, judecătorul pronunță însăși dreptul, sau cum spuneau vechii romani „iuris dictio" [1, p.359]. S-a menționat că sentința este actul de procedură prin care legea se aplică direct și nemijlocit. Mai mult decât atât, s-a reliefat că sentința soluționează cauza penală și din aceste considerente, sentința trebuie să fie legală, întemeiată și motivate [2, p.98].

Conform opiniei profesorului *T. Reabinina*, sentința constituie actul final al justiției penale și este pronunțată în numele legii de către instanțele de fond, în ședință publică, în rezultatul dezbaterilor judiciare, cu scopul de a finaliza examinarea unei cauze penale, prin care se oferă un răspuns la întrebările înaintate instanței cu privire la vinovăția persoanei, categoria și felul sancțiunii aplicabile sau, după caz, achitarea persoanei și eliberarea de orice sancțiune [3, p.81]. Conform autorului citat, tot prin sentința penală se oferă un răspuns ferm la întrebările privind acțiunea civilă, măsurile preventive, cheltuielile de judecată, corpurile delicte etc.

Din perspectivă doctrinară, sentința a fost studiată de către cercetătorul rus *I.Jarikov* [4, p.54]. Potrivit acestuia, sentința poate fi considerată act final al justiției penale, pronunțat de instanța de fond, în urma cercetării judecătorești a tuturor probelor administrate, în care se oferă un răspuns exact asupra întrebărilor privind condamnarea persoanei ori achitarea ei, aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical, încetarea procesului penal, acțiunea civilă, măsurile preventive, corpurile delicte etc.

În doctrina națională a fost efectuată o delimitare între definiția acordată sentinței pentru cauzele judecate în procedura simplificată și definiția sentinței în cauzele judicate în procedura general. În rezultat, s-a propus o definiție aparte pentru sentința pronunțată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Astfel, în viziunea S. Țoncu [5, p.98], sentința este actul justiției penale, adoptat în numele legii de instanța de fond, prin care pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală se recunoaște vinovăția inculpatului în săvârșirea faptei prejudiciabule, cu stabilirea unei pedepse mai blânde.

Cadrul normativ. În legea procesual penală din Republica Moldova, sentința judecătorească este reglementată în contexte diferite și cu denumiri variate. Astfel, în art.6 pct.13 CPP este utilizată sintagma *hotărâre judecătorească*, ca fiind hotărârea instanței judecătorești emisă într-o cauză penală, având forma unei sentințe, decizii, încheieri sau hotărâri. Tot în art.6, la pct.42 din Cod este oferită definiția termenului *sentință.* Conform normei citate, sentința este o hotărâre prin

care instanța de judecată soluționează fondul cauzei penale. Prevederi normative cu conținut asemănător găsim în art.341 alin. (1) din Cod, în care este stipulat că instanța de judecată, la înfăptuirea justiției în cauzele penale, adoptă sentințe, decizii, hotărâri și încheieri.

Abordări de ansamblu. Având în vedere că judecătorul își formează convingerea proprie „în urma cercetării tuturor probelor administrate" (art.27 CPP), „sub toate aspectele și în mod obiectiv, călăuzindu-se de lege" (art.101 alin. (2) CPP), putem constata că în legea procesual penală din Republica Moldova, au fost lăsate fără reglementare acele criterii esențiale, în funcție de care se face aprecierea probelor, și anume: pertinența, concludența, utilitatea și veridicitatea.

În literatura de drept procesual penal a fost înaintată întrebarea dacă aflarea adevărului obiectiv ar putea să fie considerat ca scop al probatoriului procesual penal? Opiniile doctrinare cu privire la acest subiect sunt diferite. Fără a ne lansa în polemică pe marginea temei reliefate, care poate face obiectul unei cercetări separate, subliniem doar că în temeiul criteriilor procesuale prevăzute de Codul de procedură penală în art.27 și art.101 alin. (2), există riscul real ca propria convingere a judecătorului să fie greșită chiar de la început, prin transformarea acesteia în sineîncredere, după cum ne demonstrează practica judiciară.

Faptul de a proclama principiul libertății de apreciere a probelor, nu este suficient, atâta timp cât nu există garanții suficiente privind formarea la judecători a unei convingeri proprii obiective. Credem că consolidarea legislativă a garanțiilor privind libera apreciere a probelor de către judecători, ar putea să nu rezolve problemele care există în practica judiciară. Motivul este de natură psihologică și se manifestă prin absența dexterităților de formare a propriei convingeri în rândul judecătorilor.

Controverse. Conform prevederilor din legea procesual penală, în etapa ședinței preliminare instanța de judecată poate să înceteze procesul penal pornit în privința persoanei, prin emiterea unei sentințe motivate. Potrivit art.332 alin. (1) din CPP, dacă, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în articolele 275 pct.(5)-(9), 285 alin.(2), precum și în situațiile stipulate în articolele 53-60 din Codul penal, instanța de judecată va înceta procesul penal prin sentință motivată.

Întrebarea firească care poate să ia naștere din coroborarea dispozițiilor nominalizate este cum ar putea instanța să-și motiveze sentința judecătorească, dacă nu a cercetat probele și nu a intrat pe fondul cauzei? Pentru ca legea penală să își atingă scopul iar inculpatul să fie eliberat de răspundere penală, instanța trebuie să fie convinsă că inculpatul conștientizează acțiunile sale, se căiește sincer de faptele comise și nu va comite pe viitor asemenea infracțiuni.

Prin art.285 alin. (2) pct.(1) CPP, legiuitorul a prevăzut că încetarea urmăririi penale poate avea loc dacă a părțile s-au împăcat – în cazurile în care legea penală permite împăcarea. Așadar, Codul de procedură penală prevede posibilitatea încetării cauzei penale prin împăcarea părților la etapa ședinței preliminare, dar pentru ca legea să-și poată atinge scopul indicat mai sus, instanța trebuie să purceadă la judecarea în fond și să dea apreciere circumstanțelor legate de motiv, scop, recunoașterea vinovăției sau refuzul inculpatului de a recunoaște vinovăția, restituirea prejudiciilor material și moral etc.

Problema care apare este că în nici un loc din Codul de procedură penală nu găsim scris că inculpatul trebuie să își recunoască vinovăția pentru încetarea cauzei prin tranzacție de împăcare. În situațiile în care procesul penal va fi încetat în ședința preliminară și instanța nu se va expune asupra vinovăției persoanei, partea vătămată va avea de suferit. În activitatea practică pot surveni cazuri în care, prin tranzacția de împăcare, partea vătămată indică asupra faptului că nu dorește tragerea la răspundere penală a inculpatului și nu are pretenții față de inculpat în legătură cu prejudiciul cauzat prin infracțiune, dar omite să se expună asupra cheltuielilor de judecată și asupra prejudiciului moral.

Având la mână o sentință irevocabilă, dacă partea vătămată va decide să înainteze în instanța civilă o cerere de chemare în judecată privind recuperarea cheltuielilor de judecată sau a prejudiciului moral, instanța va respinge acțiunea din motiv că în instanța de drept penal nu a fost constatată vinovăția persoanei. În susținerea concluziei relate aducem dispozițiile art.226 CPP, în care este stipulat că hotărârea instanței prin care a fost confirmată tranzacția de împăcare a părților în același litigiu, împiedică intentarea ulterioară a unei noi acțiuni pe aceleași temeiuri.

Practica judiciară ne demonstrează faptul că Curtea de Apel Chișinău casează sentințele judecătorești în situațiile în care procesul penal a fost încetat pe temei de împăcare a părților iar inculpatul nu și-a recunoscut vinovăția prin tranzacția de împăcare.

În activitatea instanțelor de fond, nu există o practică uniformă. Unii judecători încetează procesul penal în ședința preliminară pe temei de împăcare, alți judecători purced la judecarea cauzei în fond, audiind inculpatul, partea vătămată, cercetând materialele din dosar, după care emit o sentință motivată în conformitate cu art.332 alin. (1) CPP. Ca urmare, fiind contestate asemenea sentințe în instanța ierarhic superioară, un complet al Curții de Apel Chișinău menține sentințele de încetare în ședință preliminară, în timp ce alt complet casează asemenea sentințe. În calitate de motiv pentru casarea sentințelor de încetare, Curtea de Apel Chișinău invocă faptul că instanța de fond nu a cercetat probele în ședința de judecată și nu a examinat cauza în procedură generală.

Cu titlu de *lege ferenda*, venim cu propunerea de modificare a dispoziției art.350 alin. (1) CPP, cu inserarea în textul de lege a sintagmei: „cu excepția situației de împăcare a părților prevăzut în art.285 alin. (2) pct.1". În rezultatul modificărilor operate, norma de la art.350 alin. (1) CPP va avea următorul conținut: „ (1) Dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în art.332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă, cu excepția situației de împăcare a părților prevăzut în art.285 alin.(2) pct.1".

O altă situație cu interes științific pentru cercetarea pe care o efectuăm se referă la **retragerea învinuirii de către procuror în ședința de judecată**. În literatura juridică s-a menționat că renunțarea la învinuire include totalitatea acțiunilor procedurale care, în ansamblu, conduc la o direcție deosebită în activitatea procurorului, diametrală funcției acuzării realizate cu scopul reabilitării inculpatului, motiv din care a fost atestată cu denumirea de disfuncție [13, p.105].

Reglementări detaliate privind retragerea învinuirii de către acuzatorul de stat sunt prevăzute în art.320 alin. (5) CPP, și anume: „dacă, în procesul judecării cauzei, ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată nu confirmă învinuirea adusă inculpatului, procurorul este obligat să renunțe parțial sau integral la învinuire. Renunțarea procurorului la învinuire se face prin ordonanță motivată și atrage adoptarea de către instanța de judecată a unei sentințe de achitare sau de încetare a procesului penal".

Renunțarea la învinuire este orientată, de fiecare dată, pe direcția favorabilă inculpatului, iar norma legislativă de renunțare la învinuire corespunde scopului procesului penal, în sensul ca nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată [14, p.95]. În faza de judecată, acolo unde operează principiul contradictorialității care contribuie la stabilirea adevărului, acuzarea și apărarea se confruntă, făcând uz de orice metodă și mijloc prevăzut de lege pentru a demonstra poziția proprie și a răsturna, ca fiind lipsită de temei, poziția adversarului processual [15, p.76].

Privitor la retragerea învinuirii în ședința de judecată, vom reflecta cauza penală nr.1-1129/17 aflată pe rolul Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani [16] și în care, M.D. a fost învinuit de faptul că activând în calitate de judecător de instrucție al Judecătoriei Chișinău sediul Centru, la data de 09.12.2016 a săvârșit pronunțarea cu bună-știință a unei încheieri contrare legii, soldată cu urmări grave, infracțiune prevăzută de art.307 alin. (2) lit.c) din Codul penal. În ședința de judecată, procurorul în Procuratura Anticorupție, B.V., a renunțat integral la învinuirea înaintată față de M.D., din motiv că acțiunile acestuia, în circumstanțele stabilite pe parcursul cercetării judecătorești, nu întrunesc elementele componenței de infracțiune prevăzută de art.307 alin. (2) lit.c) din Codul penal.

Acuzatorul de stat a indicat în ordonanța privind renunțarea integrală la învinuire că suportul probatoriu administrat pe caz probează doar elementele de subiect, obiect și latura obiectivă ale componenței de infracțiune prevăzută de art.307 alin. (1) din Codul penal, însă nu și latura subiectivă ale acțiunilor inculpatului, adică intenția directă și motivul comiterii infracțiunii. Astfel, raportând prevederile legale sus-menționate la circumstanțele de fapt ale cazului și probele cercetate în instanța de judecată, conchide că faptele expuse în actul de învinuire a inculpatului nu cad sub incidența legii penale.

Instanța de judecată, examinând circumstanțele cauzei penale și conducându-se de prevederile articolelor 3, 4, 5 din Codul penal și articolelor 162, 320 alin. (5), 338 alin.(2), 384-385, 390 alin.(1) pct.3), 392-394, 396-397 CPP, a hotărât achitarea inculpatului M.D., învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art.307 alin.(2) lit.c) din Codul penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Instanța de judecată a motivat că procurorul nu este obligat să susțină învinuirea cu orice preț, ci numai în măsura în care, din probele existente la dosar și apoi din toate datele cu privire la faptă și făptuitor, descoperite sau confirmate în cursul cercetării judecătorești sau al dezbaterilor, se mențin temeiurile învinuirii. Dacă în urma cercetării judecătorești procurorul se convinge că probele administrate nu confirmă învinuirea adusă inculpatului la urmărirea penală, el este obligat să renunțe la învinuire. De aceea, procurorul este obligat să pună și concluzii de achitare a inculpatului, atunci când constată că cercetarea judecătorească a probelor nu confirmă învinuirea. În acest sens, renunțarea procurorului la învinuire, înscrisă în alin. (5) art.320 CPP este pentru procuror o obligație, prin urmare, este una dintre atribuțiile sale. În contextul în care nemijlocit acuzatorul de stat invocă asupra neîntrunirii laturii subiective a infracțiunii prevăzute de art.307 din Codul penal imputate lui M.D., prin ordonanță renunțând la învinuirea înaintată, instanța de judecată nu are temei de a parcurge la analiza complexă a probatoriului cercetat în ședința de judecată și a se expune asupra acestora, or, în speță lipsește acuzația, în calitatea sa de condiție *sine qua non* a răspunderii penale. De asemenea, procurorul este liber să prezinte în instanță concluziile pe care le consideră întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate în cauză, or instanța de judecată nu poate să intervină în poziția acuzatorului de stat. Emiterea unor astfel de indicații de către instanță ar reprezenta fixarea posibilității ei de a acționa de pe poziții acuzatoriale, ceea ce ar denota încălcarea art.6 CEDO.

Totodată, instanța de judecată a subliniat faptul că patru martori ai acuzării au fost în imposibilitate legală să facă declarații pe marginea prezentei cauze pe-

nale. Instanța constată că de fapt a avut loc un caz de recunoaștere a probelor de bază ale acuzării ca fiind inadmisibile și respectiv au generat excluderea lor din lista probelor. Cele menționate au dus la schimbarea convingerii procurorului și, ca urmare, a atras după sine și renunțarea la învinuire.

Subsecvent, instanța de judecată a concluzionat că renunțarea motivată a procurorului la învinuire, însoțită după caz de pronunțarea unor sentințe de achitare sau de încetare a procesului, fără îndoială contribuie la realizarea scopurilor procedurii penale. Clarificând în cadrul ședinței de judecată a opiniei părților privitor la ordonanța de renunțare integrală la învinuire, inculpatul și apărătorul său nu au obiectat asupra acesteia, indicând necesitatea admiterii. Totodată, instanța a relevat că în speță nu există constituită parte vătămată, astfel că nu se atestă careva persoane care ar putea fi eventual lezate în drepturile și interesele legitime prin renunțarea integrală la învinuire.

Vom aduce un alt exemplu din practica judiciară, și anume cauza penală nr.1-324/2018 aflată pe rolul Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani [17]. Conducându-se de prevederile articolele 53, 275 pct.3), 320 alin. (5) CPP, procurorul în Procuratura Anticorupție a renunțat integral la învinuirea adusă inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzută de art.307 alin.(1) din Codul penal, din motiv că, acțiunile inculpatului D.M., în circumstanțele stabilite pe parcursul cercetării judecătorești, nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art.307 alin.(1) din Codul penal. Apărătorul în interesele inculpatului și inculpatul au solicitat emiterea unei sentințe de achitare în baza art.390 alin. (1) pct.3 CPP.

Instanța de judecată a dispus achitarea inculpatului de învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art.307 alin. (1) din Codul penal, pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii. În motivarea sentinței de achitare, instanța de judecată a preluat cu fidelitate textul ordonanței privind renunțarea integrală la învinuire din 04.07.2019, în care acuzatorul de stat a concluzionat că suportul probatoriu administrat pe caz probează doar elementele de subiect, obiect și latura obiectivă ale componenței de infracțiune prevăzută de art.307 alin.(1) din Codul penal, însă nu si latura subiectivă al acțiunilor cetețencei D.M., adică intenția directă si motivul comiterii infracțiunii.

Dat fiind că încetarea procesului penal în conformitate cu art.391 CPP nu are temei de reabilitare, persoana în privința căreia procesul penal a fost încetat, se află în imposibilitate de fi reabilitată în drepturi. În scopul de a-i oferi persoanei posibilitatea restabilirii în drepturi după încetarea procesului penal, instanța de judecată este nevoită de a pronunța o sentință de achitare.

Luând în considerație situația pe care am descris-o, suntem de opinia că în legea procesual penală este necesar de a reglementa posibilitatea de încetare a

procesului penal în privința inculpatului în situațiile de retragere a învinuirii de către procuror, cu acordarea posibilităților privind reabilitarea persoanei și restabilirii ei în drepturi.

Mai mult, suntem de opinia că în situația în care procurorul ve decide să își retragă învinuirea în cadrul ședinței de judecată, el trebuie să prezinte instanței ordonanța de renunțare la învinuire, cu solicitarea ca această ordonanță să fie anexată la materialele cauzei penale. Or, în activitatea practică se atestă situații în care procurorul renunță la învinuire la etapa dezbaterilor judiciare și se pronunță verbal în luările de cuvânt, cu prezentarea dezbaterilor în formă scrisă. În astfel de cazuri, instanța de judecată este pusă în fața unei situații dificile. Pe de o parte, instanța este predispusă de a emite o sentință de încetare a procesului penale (de achitare) iar pe de altă parte, voința acuzării de retragere a învinuirii s-a efectuat cu încălcarea normelor de procedură. Declarația procurorului de retragere a învinuirii trebuia să fie confirmată prin ordonanță. Procurorul poate să renunțe la ordonanța de învinuire printr-un act procedural care să menifeste aceiași putere juridică, adică tot prin ordonanță.

Momentul când procurorul își retrage învinuirea la orice etapă a procesului penal, până la deliberare. Legea procesual penală nu prevede reabilitarea persoanei în situația încetării procesului penal prin retragerea învinuirii. Reabilitarea este prevăzută doar în cazurile de achitare a persoanei. Prin urmare, dacă instanța de judecată va hotărî să înceteze procesul penal în legătură cu retragerea învinuirii de către acuzare, ea nu se va putea pronunța în privința restabilirii în drepturi a persoanei. În Codul de procedură penală nu este prevăzut mecanismul legal de reabilitare a persoanei în privința căreia procesul penal a fost încetat. Având scopul de a proteja drepturile persoanei față de care procesul penal a fost încetat în legătură cu retragerea învinuirii de către acuzatorul de stat, propunem ca în art.391 CPP să fie stipulată *încetarea cu reabilitare în cazul retragerii învinuirii de către procuror*.

O altă problemă pe care o depistăm în practica judecătorească, se referă la încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală, dar fără temei de reabilitare a persoanei. În asemenea situații, instanțele de judecată pronunță hotărâre de încetare a procesului penal, dar fără a se expune în privința posibilităților de reabilitare a persoanei.

Cu titlu de exemplu, vom aduce o speță din practica Curții de Apel Chișinău [18]. Așadar, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24.11.2020, a fost casată sentința Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 06.11.2018, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează. Procesul penal pornit în privința lui C.M. în baza art.179 alin.

(1) din Codul penal a fost încetat în baza art.60 alin.(1), lit.a) din Codul penal și art.391 alin.(1), pct.6 CPP, în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

În decizia adoptată, instanța de apel a motivat că fapta prevăzută de art.179 alin. (1) din Codul penal a fost comisă la 26.07.2017. Prin urmare, din ziua săvârșirii infracțiunii, au expirat mai mult de 2 ani, temei care atrage necesitatea de a înceta procesul penal intentat în baza acestui articol în privința inculpatului, cu liberarea de răspundere penală pe motivul expirării termenului tragerii la răspundere penală. Instanța de apel și-a motivat decizia pe dispozițiile art.389 alin. (4), pct.3) CPP, că sentința de condamnare se adoptă, fără stabilirea pedepsei, cu liberarea de răspundere penală în cazurile prevăzute în art.57 și 58 din Codul penal, cu liberarea de pedeapsă în cazul prevăzut în art.93 din Codul penal sau al expirării termenului de prescripție. Prescripția tragerii la răspundere penală este un tip de liberare de răspundere penală pentru o infracțiune datorită trecerii, în anumite condiții, a unui anumit interval de timp de la data săvârșirii ei. Justificarea prescripției este strâns legată de rațiunea represiunii penale și, de aceea, după trecerea unui timp îndelungat de la săvârșirea infracțiunii, aplicarea devine ineficientă în raport cu scopul pedepsei penale. Prevenția generală nu se mai realizează fiindcă rezonanța socială a faptei scade considerabil, iar infractorul, asupra căruia planează tot timpul amenințarea pedepsei, se poate îndepărta. Concomitent cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere penală se stinge și dreptul statului de a stabili răspunderea penală și de a aplica pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea comisă, stingându-se totodată și obligația infractorului de a mai suporta consecințele săvârșirii infracțiuni (răspunderea penală).

Generalizând aceste aspecte, reiterând scurgerea termenului de prescripție privind atragerea la răspundere penală pentru comiterea infracțiunii la data de 26.07.2017, Colegiul penal admite din alte motive, inclusiv din oficiu, conform art.409 CPP apelul procurorului, casează sentința Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani din 06.11.2018, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Analizând cu atenție norma de la art.391 alin. (1) pct.6 CPP, putem constata că instanța de apel a încetat procesul penal pe următorul temei: (1) sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă: (6) *există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.* Aplicarea la caz a normei procedurale de o asemenea manieră necesită o cercetare suplimentară a temeiurilor legale. Pe de o parte, instanța de judecată a dispus încetarea procesului penal în legătură cu expirarea termenului prescripției tragerii la răspundere penală iar pe de altă parte, instanța a omis de a

se pronunța în privința vinovăției inculpatului și în consecință, asupra temeiurilor de reabilitare ori de nereabilitare a persoanei față de care procesul penal a fost încetat.

Concluzii finale. Analizând principalele probleme care pot să survină în legătură cu aprecierea probelor la etapa deliberării și pronunțării sentinței, conchidem că în Codul de procedură penală nu este prevăzut că inculpatul trebuie să își recunoască vinovăția pentru încetarea cauzei prin tranzacție de împăcare. Drept urmare, în activitatea practică există cazuri în care, prin tranzacția de împăcare, partea vătămată indică asupra faptului că nu dorește tragerea la răspundere penală a inculpatului și nu are pretenții față de inculpat în legătură cu prejudiciul cauzat prin infracțiune, dar omite să se expună asupra cheltuielilor de judecată și asupra prejudiciului moral. Dacă partea vătămată va decide să înainteze o cerere de chemare în judecată, instanța civilă va respinge acțiunea, din motiv că în instanța de drept penal nu a fost stabilită vinovăția persoanei.

Recomandăm completarea art.391 CPP cu alineatul 5/1, în următoarea redacție: „ (5/1). *Acuzatorul de stat renunță la învinuire (retrage învinuirea) în privința persoanei (inculpatului) vizată în cauza penală*”.

Având scopul de a asigura mecanismul de aplicare a propunerii legislative indicate mai sus, venim cu recomandarea de a fi completat art.391 CPP cu alineatul (3), după cum urmează: „ (3) *Sentința de încetare a procesului penal duce la reabilitarea deplină a inculpatului în cazul în care procurorul își retrage învinuirea*”.

În vederea coroborării mecanismului de aplicare a normelor relevate mai sus, propunem completarea art.396 CPP cu alineatul (5), conform următorului text: „*Dispoziția de reabilitare deplină a persoanei în cazul sentinței de achitare și de încetare prevăzută de art.391 alin. (1) pct.5/1 din prezentul cod*”.

Referințe:

1. COVALENCO E., VÎZDOAGĂ T. Deliberarea și adoptarea sentinței / Manualul Judecătorului pentru cauze penale / coordonator M. Poalelungi. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013, 1192 p.
2. MOISA C. Probele în procesul penal. Ediția a 2-a. București: Hamangiu, 2020, 536 p.
3. РЯБИНИНА Т.К. Деятельность суда по назначению и подготовке уголовного дела к судебному заседанию в механизме реализации судебной власти: Монография. Москва: Юрлитинформ, 2021, 324 p.
4. ЖАРИКОВ Ю.С. Теоретические основы судебной состязательности и их реализация в уголовном судопроизводстве России: учебное пособие. Москва: КноРус, 2021, 298 p.

5. ȚONCU S. Sentința pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Elemente definitorii. În: Materialele conferinței naționale cu participare internațională “Integrare prin cercetare și inovare”, Științe juridice, 9-10 noiembrie 2017, Chișinău: CEP USM, 2017, p.96-99.
6. SPERIUSI-VLAD A. Procesul și sistemul judiciar din România. București: C.H. Beck, 2021, 396 p.
7. КОЧКИНА М.А. Оценка достаточности доказательств на этапе окончания предварительного расследования по уголовному делу. Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук. Москва, 2015, 187 p.
8. ПИВОВАРОВА А.А. Правосознание и усмотрение судьи: соотношение понятий, роль при назначении наказания. Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук. Самара, 2009, 199 p.
9. Курс уголовного процесса / под ред. Л.В. Головко, 4-е издание. Москва: Статут, 2020, 325 p.
10. ПИЮК А.В. Роль суда в доказывании обстоятельств уголовного дела в современном уголовном судопроизводстве Российской Федерации. Москва: Юрлитинформ, 2020, 324 p.
11. CHIPERI M. Aprecierea probelor de către instanța de judecată la examinarea cauzelor penale. În: Revista Națională de Drept, 2009, nr.10-12, p.160-168.
12. MANEA T., UZLĂU A., VOICU C. Camera preliminară. Practica judiciară. București: Hamangiu, 2017, 325 p.
13. IVAN M.-C., IVAN Gh. Cauzele justificative, Ediția a 2-a. București: Universul juridic, 2021, 315 p.
14. БЫКОВ В.М. Сторона обвинения в уголовном процессе России: монография. Москва: Юрайт, 2020, 255 p.
15. ВИЛКОВА Т.Ю., НАСОНОВ С.А. Принцип участия граждан в осуществлении правосудия в уголовном судопроизводстве: монография. Москва: Юрайт, 2021, 388 p.
16. Sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 11 noiembrie 2019, dosar nr.1-1129/17. Arhiva Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani.
17. Sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 09 august 2019, dosar nr.1-324/2018. Arhiva Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani.
18. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24.11.2020, dosarul nr.1a-1790/20. Arhiva Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani.